

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๗

นายวิรัตน์ กัลยาศิริ

ผู้ร้อง

ประธานรัฐสภา ที่ ๑

ผู้ถูกร้อง

รองประธานรัฐสภา ที่ ๒

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และสมาชิกวุฒิสภา ที่ ๓ ถึงที่ ๓๘๑

รธน. มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๗ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙๐)

แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติในการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่กระบวนการพิจารณาต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง โปร่งใส คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ เปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภารวมถึงประชาชนสามารถควบคุมตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นได้ทุกแง่มุม ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เสียงข้างมากจะต้องรับฟังเสียงข้างน้อย การถืออำนาจตามเสียงข้างมากโดยไม่เคารพต่อความเห็นของฝ่ายเสียงข้างน้อย ย่อมกลายเป็นเผด็จการโดยเสียงข้างมาก หรือเผด็จการทางรัฐสภา ซึ่งขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการบัญญัติกฎหมายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ความเห็นและเหตุผลของสมาชิกรัฐสภาจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แม้การปิดการอภิปรายจะเป็นดุลพินิจของประธานรัฐสภาและแม้เสียงข้างมากมีสิทธิที่จะลงมติให้ปิดการอภิปรายก็ตาม แต่ต้องไม่ตัดสิทธิการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา หรือไม่รับฟังความเห็นของฝ่ายข้างน้อย ดังนั้น การปิดอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง

สำหรับการกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องมีเวลาพอสมควรเพื่อให้สมาชิกทราบระยะเวลาที่แน่นอน รวมทั้งการนับระยะเวลาในการแปรญัตติไม่อาจนับเวลาย้อนหลังได้ ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการรวบรัดและเอื้อประโยชน์โดยไม่เป็นธรรม ขัดต่อสภาพแห่งการทำหน้าที่และเอกลักษณ์ของสมาชิกรัฐสภาและหลักนิติธรรม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างมาตรา ๑๙๐ โดยเพิ่มคำว่า “โดยชัดแจ้ง” ต่อท้ายประเภทสัญญาต่าง ๆ และตัดคำว่า “หนังสือสัญญาใด ... มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา” ออกไป เป็นการลดทอนอำนาจของรัฐสภาให้เหลือเพียงอำนาจตรวจสอบหนังสือสัญญาใดที่มีบทให้เปิดเสรีด้านการค้า การลงทุน เท่านั้น แต่เพิ่มอำนาจให้คณะรัฐมนตรีในการทำหนังสือสัญญา เป็นการทำลายดุลยภาพในการตรวจสอบถ่วงดุล ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ นอกจากนี้การตัดเนื้อหาที่ให้สิทธิประชาชนในการรับฟังข้อมูล ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นในการจัดทำหนังสือสัญญาของฝ่ายบริหาร รวมทั้งตัดสิทธิของประชาชนที่จะเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญาก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะแสดงเจตนาให้มีผล

ผูกพันประเทศ ยังเป็นการจำกัดสิทธิภาพของประชาชน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๘๗ เป็นการกระทำการเพื่อให้บุคคลหรือคณะบุคคลได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ จึงฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง

ส่วนการพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙๐ ในวาระที่ ๒ มาตรา ๓ เป็นรายวรรคนั้น รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาไม่ได้ห้ามไว้ ทำให้การพิจารณาในมาตราดังกล่าวเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ มีความเชื่อมโยงและไม่ขัดแย้งกัน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕

ย่อโดย นายจิรัฏฐ์ อนุสุลาภา
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

นางสาวไปรยา ทัดนสกุล
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๘

นางสาวธาริณี มณีรอด
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔